

การปฏิรูปทางการเมือง ในเกาหลีใต้ : มุมมองจากไทย*

ดร. จุลชีพ ชินวรรณ**

บทนำ

ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีเกาหลีใต้ เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1992 ที่ผ่านมานักการเมืองหน้าเก่า คิม ยังซัม (Kim Young-sam) สามารถเอาชนะคู่แข่งได้สำเร็จ จนขึ้นเป็นประธานาธิบดีพลเรือนคนแรกของเกาหลีใต้ ในรอบ 30 ปี ในพิธีรับตำแหน่งเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1993 ประธานาธิบดีคิมยังซัม ได้ประกาศที่จะสร้าง “เกาหลีใหม่ (New Korea)” โดยจะปราบปรามและจัดการจอร์จอร์บิง-ทรวง ฟันฟูเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ อีกทั้งเสริมสร้างวินัยของชาติให้แข็งแกร่ง ในบรรดาผู้ที่ได้ฟังคำประกาศ

ดังกล่าว หลายคนคิดว่า คงเป็นเพียงสัญญาของนักการเมืองอีกแล้ว และคงไม่อาจทำได้ในทางปฏิบัติหรือในความเป็นจริง แต่ตลอดระยะเวลา 20 เดือนที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ประธานาธิบดีคิม ยังซัม ได้แสดงให้เห็นประจักษ์ว่า ผู้นำที่กล้าหาญ ที่ “กล้าพูดและกล้าทำ” นั้น เป็นเช่นไร

บทความนี้จะวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของเกาหลีใต้ ในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา โดยการนำเสนอจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกจะกล่าวถึงภูมิหลังและการขึ้นสู่อำนาจอย่างคร่าว ๆ ของประธานาธิบดีคิม ยังซัม ซึ่งเป็นประธานาธิบดีพลเรือนคนแรกในรอบ

* เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ “บทบาทของสาธารณรัฐเกาหลีและไทยต่อความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก” เนื่องในโอกาสครบรอบ 10 ปี สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา จัดโดย โครงการเกาหลีศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ร่วมกับ The Korea Association of Southeast Asian Studies (KASEAS) วันที่ 14 ตุลาคม 2537 ณ ห้องนวลจันทร์ โรงแรมอิมพีเรียล

** รองศาสตราจารย์ ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3 ทศวรรษของเกาหลีใต้ ส่วนที่สอง จะวิเคราะห์นโยบาย การปฏิรูปทางการเมืองของประธานาธิบดีคิม ยังซัม ใน รอบ 2 ปีที่ผ่านมา ส่วนที่สาม จะเป็นการประเมิน ผลกระทบและแนวโน้มในอนาคต

คิม ยังซัม : จากนักการเมือง สู่ ประธานาธิบดี

คิม ยังซัม (Kim Young-sam) เกิดเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม ค.ศ. 1927 เป็นบุตรของเจ้าของบริษัทเดิน เรือและประมง ที่มีฐานะดีในเกาะ Kojé ใกล้เมือง ปูซาน (Pusan) ทางใต้ของคาบสมุทรเกาหลี คิมสนใจ การเมืองตั้งแต่วัยเป็นนักศึกษา หลังจากสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรีจากวิทยาลัยศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (College of Arts and Sciences) ของมหาวิทยาลัย แห่งชาติโซล (Seoul National University) อันมีชื่อเสียงเมื่ออายุ 24 ปี ใน ค.ศ. 1951 ก็เริ่มเข้าสู่วง การเมืองโดยไปเป็นหนึ่งในคณะทำงานของสำนักนายกรัฐมนตรี

อีก 3 ปีต่อมา เมื่ออายุได้เพียง 27 ปี คิม ยังซัม ก็ได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ. 1954 และทำหน้าที่นี้จนกระทั่งถูกขับออกจากรัฐสภาโดยรัฐบาล ทหารของประธานาธิบดีปึก จุงฮี ใน ค.ศ. 1979 ตลอดทศวรรษที่ 1970 คิม ยังซัม ได้กลายเป็นผู้นำ คนสำคัญของพรรคฝ่ายค้าน และได้ขึ้นเป็นหัวหน้าพรรค ประชาธิปไตยใหม่ (New Democratic Party) เป็น พรรคฝ่ายค้านที่ใหญ่ที่สุดใน ค.ศ. 1974 แต่ใน ค.ศ. 1976 เขาได้สูญเสียตำแหน่งหัวหน้าพรรค และได้กลับเป็น หัวหน้าพรรคนี้อีกครั้งหนึ่ง ใน ค.ศ. 1979 เมื่ออายุได้ 52 ปี

ประธานาธิบดี ปึก จุงฮี (Park Chung-hee) และรัฐบาลเผด็จการทหารได้ปกครองเกาหลีได้อย่างเข้มงวด และสามารถฟื้นฟูพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ จนเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ที่เข้มแข็งตลอด 20 ปี ที่ผ่านมา และหมดอำนาจไป เมื่อถูกลอบสังหารใน เดือนตุลาคม ค.ศ. 1979 คิม ยังซัม ในฐานะหัวหน้า

พรรคฝ่ายค้าน นำจะขึ้นมาเป็นประธานาธิบดีคนต่อไป แต่ผู้นำฝ่ายค้านอีกคนหนึ่ง คิม แดจุง (Kim Dae-jung) ซึ่งเคยลงสมัครแข่งขันเป็นประธานาธิบดี ได้รับอิสรภาพจากการถูกคุมขัง และกลับเข้ามามีบทบาท ทางการเมืองในพรรคฝ่ายค้าน คือ พรรคประชาธิปไตย ใหม่ (NDP)

ความขัดแย้งระหว่างพรรคฝ่ายค้านด้วยกัน และ การเดินขบวนเรียกร้องประชาธิปไตยของนักศึกษา เปิด โอกาสให้ พลเอก ชุน ดุชวาน เข้ายึดอำนาจและประกาศ กฎอัยการศึกและขึ้นเป็นประธานาธิบดีในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1981 นักการเมืองฝ่ายค้าน คิม ยังซัมและคิม แดจุง ได้เรียกร้องให้มีการเลือกตั้งโดยตรง เพื่อคืนประชาธิปไตย แก่เกาหลีใต้

แรงกดดันต่าง ๆ ทำให้ประธานาธิบดี ชุน ดุชวาน จำต้องร่างและประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ใน ค.ศ. 1987 แต่ก็ได้จัดตั้งพรรคการเมืองของรัฐบาล ขึ้นมาด้วยพรรคประชาธิปไตยยุติธรรม (Democratic Justice) ซึ่งเสนอชื่อ พลเอก โรห์ แทวู (Roh Tae-woo) นายทหารนอกราชการและเพื่อนร่วมรุ่นของประธานาธิบดี ชุน ดุชวาน ความขัดแย้งในระหว่างฝ่ายค้าน ส่งผลให้ ทั้งคิม ยังซัมและคิม แดจุง ลงสมัครเข้าแข่งขัน ตำแหน่งประธานาธิบดีทั้งคู่ จนแย่งคะแนนเสียงซึ่งกัน และกัน โรห์ แทวู จึงชนะการเลือกตั้งอย่างง่ายดาย และขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเกาหลีใต้ในเดือน กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988

คิม ยังซัม ตระหนักดีว่า พรรคฝ่ายค้านโดย ลำพังยากที่จะได้เสียงข้างมาก ดังนั้นจึงตัดสินใจนำ พรรคประชาธิปไตยรวมประเทศ (Reunification Democratic Party) เข้าร่วมผสมกับพรรคประชาธิปไตย ยุติธรรม (Democratic Justice Party) ของประธานา-ธิบดียโรห์ แทวู และเปลี่ยนชื่อเป็นพรรคประชาธิปไตย เสรี (Democratic Liberal Party หรือ DLP) โดย เชื่อว่า จะสามารถได้คะแนนเสียงข้างมาก ทั้งในการ เลือกตั้งสภานิติบัญญัติและการเลือกตั้งประธานาธิบดี นักวิจารณ์การเมืองของเกาหลีใต้ถึงกับกล่าวว่าคิม ยัง-ซัมเป็นโรค “อยากเป็นประธานาธิบดี” (taetongryong

pyong)

อย่างไรก็ดี ยุทธศาสตร์ทางการเมืองของคิม ยังซัม จะเป็นไปตามความคาดหวัง ในการเลือกตั้ง สภานิติบัญญัติเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 1992 พรรค ประชาธิปไตยเสรี (DLP) ภายใต้การนำของ นายคิม ยังซัม เกือบได้เสียงข้างมาก ขาดไปเพียงเล็กน้อยคือได้ ที่นั่งในสภาถึง 149 ที่ จากจำนวนทั้งหมด 299 ที่นั่ง ส่วนพรรคฝ่ายค้านคือ พรรคประชาธิปไตย (Democratic Party) ของ นายคิม แดจุง ได้เพียง 97 ที่นั่ง หรือ 29% ของทั้งหมด และพรรคใหม่คือ พรรครวมประเทศ แห่งชาติ (National Unification Party) ของนายชุง จูยุง (Chung Ju-Yung) นักธุรกิจมหาเศรษฐิกิจผู้ ก่อตั้งและเจ้าของอุตสาหกรรมเฮียนเด (Hyundai) อันโด่งดัง ได้ที่นั่งในสภานิติบัญญัติเพียง 32 ที่นั่ง หรือ 12% ของทั้งหมด

ส่วนในการเลือกตั้งประธานาธิบดีในวันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ. 1992 มีผู้ลงสมัครแข่งขันเป็นประธานาธิบดี 3 คน คือ นายคิม ยังซัม นายคิม แดจุง และ นายชุง จูยุง การหาเสียงเป็นไปอย่างเผ็ดร้อน นายคิม ยังซัม หัวหน้าพรรค DLP ได้รับชัยชนะ โดยได้เสียง ถึง 42% ของทั้งหมด ในขณะที่คิม แดจุงได้เพียง 34% และชุง จูยุง ได้ 16% เท่านั้น

สิ่งที่น่าสังเกตในการเลือกตั้งครั้งนี้คือ ผู้สมัคร เป็นประธานาธิบดีทั้งสามคนล้วนเป็นพลเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 2 คนแรกเป็นนักการเมืองที่ยืนหยัด และต่อสู้ เพื่อระบบประชาธิปไตยโดยตลอด อิทธิพลของกองทัพ ดูจะลดลง และไม่ใช่นายทหารระดับสูงลงสมัครเป็น ประธานาธิบดีเลย การเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1992 นี้ ชี้ให้เห็นว่าระบบการเมืองของเกาหลีใต้ได้เข้าสู่จุดเปลี่ยนแปลง ประชาธิปไตยได้ลงรากในสังคมเกาหลีโดย ประชาชนให้การสนับสนุนคิมยังซัม จากนักการเมืองฝ่าย ค้านได้ก้าวขึ้นเป็นประธานาธิบดีเกาหลีใต้ อย่างเป็นทางการ ในการพิธีรับตำแหน่งเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 1992

ประธานาธิบดีคิม ยังซัม จะต้องเผชิญกับปัญหา หลายประการ ทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ ในทาง การเมือง ระบบการเมืองของเกาหลีใต้ เป็นระบบการ

เมืองที่ถูกควบคุมและครอบงำจากชนชั้นนำ (Elite) ทั้ง ที่เป็นทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มทหารจากจังหวัด Taegu-Kyongsong และพลเรือนคือ นักการเมือง ภายในพรรค DLP ที่จงรักภักดีกับฝ่ายทหาร อันได้แก่ กลุ่ม Minjong อีกทั้งอดีตนายกรัฐมนตรี ชุน ดูชวาน และโรห์ แดวู ได้วางคนของพวกเขาไว้ในตำแหน่งสำคัญ ขององค์กรต่าง ๆ ในระบบราชการซึ่งอาจเป็นอุปสรรค ในการบริหารประเทศของประธานาธิบดี คิม ยังซัม ได้ ยิ่งไปกว่านั้นเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ก็กำลังชะลอตัวเนื่อง จากได้สูญเสียความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและความ สามารถในการแข่งขัน เนื่องจากค่าเงินวอนได้สูงขึ้น อีกทั้งค่าจ้างแรงงานของเกาหลีใต้ก็เพิ่มมากขึ้น ทำให้ ต้นทุนการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมของเกาหลีใต้สูงขึ้น ไปด้วย บางชนิดสูงกว่าในไต้หวันหรือญี่ปุ่น นอกจากนี้ นั้นยังต้องเผชิญกับแรงกดดันจากสหรัฐอเมริกาให้เปิด ตลาดสินค้าอีกหลายประเภท

อย่างไรก็ดี ประธานาธิบดีคิม ยังซัม ก็มีจุด แข็งหลายประการ การเป็นนักการเมืองที่คร่ำหวอด ทำให้เข้าใจโครงสร้างและปัญหาของระบบการเมืองเกาหลี ใต้เป็นอย่างดี ภาพพจน์ของคิม ยังซัม ในฐานะนักต่อสู้ เพื่อประชาธิปไตย ทำให้เขาได้รับการยอมรับจาก ประชาชนทั่วไป อีกทั้งไม่มีจุดด่างพร้อยในเรื่องฉ้อราษฎร์ บังหลวง มีหน้าเข้าสู่คู่แข่งจากพรรคฝ่ายค้าน เช่น คิม แดจุง ก็ได้เผชิญหนทางทางการเมืองและยุติบทบาท ส่วน คู่แข่งประธานาธิบดีอีกคนหนึ่ง คือ นายชุง จูยุง ก็ เผชิญปัญหาทางธุรกิจ จนต้องยุติบทบาททางการเมือง ไปด้วย ฝ่ายค้านจึงไม่มีผู้นำที่โดดเด่น ประธานาธิบดี คิม ยังซัม จึงมีโอกาสอันดีในการปฏิรูปการเมืองของ เกาหลีใต้ เพื่อสร้าง “เกาหลีใหม่” ตามที่ได้ตั้งปณิธาน เอาไว้

การปฏิรูปทางการเมืองของ ประธานาธิบดีคิม ยังซัม

คำประกาศของคิม ยังซัม ในพิธีรับตำแหน่ง ประธานาธิบดีเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1993 ที่จะ

ปราบปรามการจู่โจมราชวงศ์โชซอน พื้นที่เศรษฐกิจของเกาหลีใต้ และเร่งสร้างวินัยของชาติให้แข็งแกร่ง เท่ากับเป็นการกำหนดเป้าหมายของรัฐบาลชุดใหม่ของเกาหลีใต้ภายใต้ผู้นำพลเรือน³ ประธานาธิบดีคิม ยังซัม ต้องการสร้างภาพพจน์ใหม่ของรัฐบาล ให้แตกต่างไปจากรัฐบาลทหารในอดีต ที่แข็งแกร่งและอำนาจนิยม ประธานาธิบดีคิม ยังซัม ต้องการรัฐบาลใหม่ที่สะอาด เป็นมิตรและไม่ห่างเหินจากประชาชน การปฏิรูปทางการเมืองในมิติต่าง ๆ ได้กลายเป็น “หัวใจ” และ “จุดขาย” ของรัฐบาลชุดนี้

หลังจากเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีคิม ยังซัม ได้สั่งให้เอาเครื่องกีดขวางออกจากทางเท้าหน้าทำเนียบประธานาธิบดี (Chongwadae) หรือทำเนียบฟ้า (The Blue House) และที่หน้าตึกรัฐสภา เพื่อจะได้ไม่มีอะไร “ขัดขวาง” ระหว่างรัฐกับประชาชน อีกทั้งยังสั่งให้เปิด “อาคารรับรองลับเฉพาะ” (Seret safe houses) ซึ่งเคยเป็นอภิสิทธิ์ของผู้เผด็จการทหารในอดีต ให้สื่อมวลชนเข้าชมและจะปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะสำหรับประชาชนทั่วไปในภายหลัง⁴ นอกจากนั้นยังพยายามสื่อให้ประชาชนเห็นว่ารัฐบาลชุดนี้ เป็นของประชาชน เป็นกันเอง ไม่เคร่งเครียด โดยเผยแพร่ภาพการประชุมที่ไม่เป็นทางการของคณะรัฐมนตรีในชุดเข็ดล่าลอง สิ่งเหล่านี้แม้ว่าจะดูเล็กน้อยหรือผิวเผิน แต่ก็ เป็นสัญลักษณ์สำคัญและเป็นนิมิตใหม่ ที่ไม่เพียงแต่จะสร้างภาพพจน์ใหม่ ยังจะช่วยลดช่องว่างระหว่างรัฐบาลกับประชาชนอีกด้วย นอกจากนั้นยังมีการนิรโทษกรรมให้แก่ นักโทษการเมืองกว่า 40,000 คน รวมทั้งสาธุคุณ มุนอิกฮวาน (Mun Ik Hwan) ที่ถูกจับข้อหาละเมิดกฎหมายความมั่นคงแห่งชาติ เนื่องจากเดินทางเข้าเกาหลีเหนือใน ค.ศ. 1989 และคอมมิวนิสต์อาชีพอายาง ลี อินโม (Li In Mo) ซึ่งถูกจับมาตั้งแต่หลังสงครามเกาหลีและปัจจุบันอายุ 77 ปี การนิรโทษกรรมครั้งนี้ ได้เพิ่มความชอบธรรมให้กับรัฐบาลใหม่

การปฏิรูปทางการเมืองเป็นความพยายามของประธานาธิบดีคิม ยังซัม ในการเปลี่ยนแปลงเกาหลีใต้ให้หลุดพ้นจาก “วิธีการและนโยบายทางการเมือง” แบบ

เก่า ๆ และก้าวไปในทิศทางประชาธิปไตยที่โปร่งใสมากขึ้น ในช่วง 20 เดือนที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญ ๆ หลายประการ ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะการปฏิรูปทางการเมืองที่เด่น ๆ อันได้แก่ การเปิดโอกาสให้ “คนนอก” ที่มีความสามารถโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักวิชาการที่มีชื่อเสียงโด่งดังมาเข้าร่วมรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ การเปิดเผยทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและของครอบครัวด้วย การรณรงค์ต่อต้านการจู่โจมราชวงศ์โชซอน การปฏิรูปภายในองค์กรความมั่นคงและในกองทัพเกาหลี การยกเลิกระบบบัญชีที่ใช้ “นามแฝง” ซึ่งเป็นรากเหง้าของการคอร์รัปชันและการใช้อำนาจที่ไม่ชอบธรรม

1. การเปิดโอกาสให้ “คนนอก” (ผู้ที่มิใช่ ส.ส.) เข้าร่วมรัฐบาลในตำแหน่งสำคัญ ประธานาธิบดีคิมยังซัม ได้ปฏิรูปทางการเมือง โดยพยายามสรรหาผู้มีความรู้ความสามารถทั้งภายในและภายนอกพรรค โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักวิชาการที่มีความรู้ มีประวัติดี มีจิตใจรักประชาธิปไตย และมีวิสัยทัศน์ (Vision) ที่กว้างไกล⁵ ดังจะเห็นจากการแต่งตั้ง ศาสตราจารย์ ฮาน ซุงจู (Han Sung Joo) ผู้เชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจากมหาวิทยาลัยเกาหลี (Korea University) ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศ แต่งตั้ง ฮาน วันซัง (Han Wan Sang) ศาสตราจารย์ด้านสังคมวิทยาจากมหาวิทยาลัยแห่งชาติโซล (Seoul National University) ให้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงรวมประเทศ และยังเชิญ ศาสตราจารย์ ชุง จงอ็ค (Chung Jong Uk) จากมหาวิทยาลัยแห่งชาติโซล เป็นที่ปรึกษาด้านความมั่นคงและผู้ช่วยพิเศษด้านนโยบายต่างประเทศ แต่ที่เหนือความคาดหมายก็คือการแต่งตั้ง คิม ด็อออก (Kim De Ok) ศาสตราจารย์จากมหาวิทยาลัยเวทศึกษาฮันกุก (Hankuk University of Foreign Studies) ให้เป็นผู้อำนวยการ สำนักงานวางแผนความมั่นคงแห่งชาติ (Agency for National Security Planning หรือ NSP) เป็นพลเรือนคนแรกในตำแหน่งสำคัญของหน่วย

งานข่าวกรองด้านความมั่นคงนี้ ซึ่งในอดีตเผด็จการทหารได้ใช้อำนาจในการหาข่าว บ่อนทำลาย รวมทั้งจับกุมผู้ต่อต้านรัฐบาลทหาร การตั้งนักวิชาการเข้าไปเป็นหัวหน้า NSP ก็เพื่อเข้าไปปฏิรูปโครงสร้างและบทบาทขององค์กรนี้ใหม่ นอกจากนี้ยังแต่งตั้ง ลี ฮอยชาง (Lee Hoi Chang) อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกาผู้เป็นที่ยอมรับในด้านความซื่อตรงให้เป็นผู้อำนวยการสำนักงานตรวจสอบเงินแผ่นดิน (Board of Audit and Inspection) การนำบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่ ส.ส. แต่มีความสามารถและมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ มาดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญๆ เป็นการเปิดโอกาสให้มีความคิดหลากหลายตลอดจนมุมมองใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

2. การเปิดเผยทรัพย์สินของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หลังจากขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเกาหลีใต้ได้ 2 วัน คิม ยังซัม ได้เปิดเผยทรัพย์สินส่วนตัวและของครอบครัวต่อสาธารณชน เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจ อีกทั้งยังได้เรียกร้องรัฐมนตรีและรัฐมนตรีช่วยในขณะรัฐบาลของเขาดูแลจนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองต่าง ๆ ให้เปิดเผยจำนวนทรัพย์สินส่วนตัวและครอบครัวต่อสาธารณชนเพื่อเป็นหลักฐานและเพื่อความโปร่งใส การเปิดเผยทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนี้ เป็นก้าวสำคัญของการปฏิรูปทางการเมืองในเกาหลีใต้⁶

การเรียกร้องให้เปิดเผยทรัพย์สินนี้ได้สร้างความปั่นป่วนไม่น้อยแก่นักการเมืองที่เคยได้รับประโยชน์จากเผด็จการทางทหาร หรือจากการใช้ตำแหน่งของตนหาประโยชน์ที่มีขอบ (ill-gotten wealth) แม้ว่าจะมีผู้วิจารณ์ว่าการเปิดเผยทรัพย์สินดังกล่าวอาจจะไม่ได้จำนวนหรือตัวเลขที่เป็นจริงหรืออาจมีการใช้กรณีเพื่อสร้าง “ความชอบธรรม” ให้กับทรัพย์สินที่ได้มาอย่างไม่ถูกต้อง แต่ก็มีประโยชน์เพราะสาธารณชนจะได้รับทราบและสามารถติดตามตรวจสอบได้ในเวลาต่อมา

การเปิดเผยทรัพย์สินเหล่านี้ยังได้สร้างความกระอักกระอ่วนใจให้กับนักการเมืองของพรรครัฐบาล

และผู้ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีและรัฐมนตรีช่วยว่าการหลายคน หลังจากการเปิดเผยทรัพย์สิน ส.ส. พรรครัฐบาลกว่า 10 คน จำต้องลาออกจากตำแหน่งสำคัญในรัฐสภาหรือตำแหน่งประธานกรรมการต่าง ๆ เนื่องจากไม่สามารถอธิบายถึงที่มาของทรัพย์สินจำนวนมากเหล่านั้น เช่น ปัก จุนคย (Park Jun Kyu) ต้องลาออกจากตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือ ยู ฮักซอง (Yoo Hak Seong) นักการเมืองอาวุโสผู้ทรงอิทธิพลก็จำต้องลาออกจากประธานคณะกรรมการด้านการทหาร เป็นต้น รายงานข่าวยังแจ้งว่ารัฐมนตรีช่วยว่าการของกระทรวงต่าง ๆ ถึง 5 คน จำต้องลาออกจากตำแหน่ง เป็นต้น แม้ว่าการเปิดเผยทรัพย์สินนี้จะสร้างปัญหาให้กับพรรคการเมืองของรัฐบาล แต่ก็มีผลดีในระยะยาวเพราะเป็นการสร้างตัวอย่างที่ดีและเพิ่มความชอบธรรมอีกด้วย

3. การรณรงค์ต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวงและการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม คอร์รัปชันเป็นปัญหาใหญ่ในสังคมเกาหลี และเป็นรู้ดีทั่วไปว่า ผู้ดำรงตำแหน่งสูงๆ มักจะร่ำรวยผิดปกติ เนื่องจากฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม การรณรงค์ต่อต้านปัญหานี้ได้เริ่มขึ้นในพรรคประชาธิปไตยเสรี (DLP) ของรัฐบาล มีการตั้งคณะกรรมการพิเศษเพื่อตรวจสอบความจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินและความไม่ชอบมาพากลต่างๆ⁷ ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1993 ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพบว่า ส.ส. หลายคน ร่ำรวยผิดปกติ ดังนั้นมีแรงกดดันให้ ส.ส. พรรค DLP ของรัฐบาลถึง 3 คน ลาออกจากสภา อีก 7 คน ลาออกจากพรรค 1 คน ถูกขับออกจากพรรค และอีก 5 คน ถูกตัดเงินเดือน เลขานุการพรรค DLP นายจอย เสียขุขอลาออกเนื่องจากพัวพันกับการคอร์รัปชัน นายกเทศมนตรีนครหลวงโซลก็ลาออกจากตำแหน่งเช่นกัน เนื่องจากมีการเปิดเผยมีการใช้อำนาจอย่างไม่ถูกต้องในอดีต

การรณรงค์อย่างต่อเนื่องและการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องฉ้อราษฎร์บังหลวงให้สื่อมวลชนและประชาชนทราบ เป็นอุทาหรณ์ดีสำหรับนักการเมืองที่ต้องการมี

อนาคตทางการเมืองต่อไป ประชาชนทั่วไปค่อนข้างพอใจการเอาจริงเอาจังของประธานาธิบดีคิม ยังซัม ในการต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวงและการใช้อำนาจอย่างไม่ถูกต้องนี้

4. การปฏิรูปภายในองค์กรความมั่นคงและในกองทัพ ผู้อำนวยการสำนักงานแผนความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Planning หรือ NSP) คนใหม่คิม คีอ็อก (Kim De Ok) ได้พยายามปรับโครงสร้างองค์กรความมั่นคงและข่าวกรองนี้โดยลดบทบาทเกี่ยวกับการภายใน และเน้นเฉพาะบทบาทที่เกี่ยวกับการต่อต้านการก่อการร้ายสากล อาชญากรรมระหว่างประเทศ การต่อต้านจารกรรมและความพยายามเกาหลีเหนือที่จะแทรกแซงความมั่นคงของเกาหลีใต้ และยุติบทบาทในการบ่อนทำลายฝ่ายค้านและนักเคลื่อนไหวทางการเมืองต่าง ๆ

กองทัพซึ่งเป็นสถาบันอัน “ศักดิ์สิทธิ์” มาช้านานก็เริ่มถูกจับตามองการพัวพันกับการคอร์รัปชัน กองทัพต้องเผชิญกับข่าวอื้อฉาวในเดือนเมษายน ค.ศ. 1993 เมื่อภรรยานายทหารเรือผู้หนึ่ง กล่าวหาภรรยาผู้บัญชาการกองทัพเรือว่า ไม่ยอมคืนเงินจำนวน 100 ล้านวอน (ประมาณ 125,000 เหรียญสหรัฐ) ที่ได้จ่ายไปเพื่อให้สามีได้เลื่อนตำแหน่ง แต่กลับไม่ได้เลื่อน จึงต้องการเงินคืน เมื่อข้อกล่าวหาของเธอเผยแพร่ในสื่อมวลชน ก็มีการส่งข้อมูล และจดหมายร้องเรียนมายังทำเนียบประธานาธิบดีคิม ยังซัมเป็นจำนวนมากเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน และการซื้อตำแหน่งในกองทัพ⁸ การสืบสวนส่งผลให้ปลดนายทหารเรือระดับสูงถึง 10 คน ต่อในเดือนกรกฎาคมปีเดียวกัน นายทหารระดับสูงอีกหลายคนก็ถูกสอบสวนเกี่ยวกับการพัวพันในการคอร์รัปชันจากการซื้อเครื่องบินรบของสหรัฐอเมริกา⁹ รวมทั้งอดีตรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม 2 คน ลี จองคู (Lee Jong Koo) และลี ซังฮอม (Lee Sang Hom) และอดีตที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคง คิม ชองวี่ (Kim Chong Hwi) ความศักดิ์สิทธิ์ของกองทัพเริ่มหมดลง ทำให้อิทธิพลทางการเมืองของทหารลดลงด้วย ประธานาธิบดีคิม ยังซัม

ได้ใช้โอกาสนี้ปรับเปลี่ยนโยกย้ายนายทหารระดับสูงในกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ เพื่อลดอิทธิพลของผู้นำทางทหารอย่างเช่น อดีตประธานาธิบดีชุน ดุชวาน และโรห์ แดว

5. การยกเลิกบัญชีธนาคารที่ใช้ “นามแฝง” เกาหลีใต้ยอมให้มีการเปิดบัญชีธนาคารแบบต่าง ๆ โดยไม่ต้องใช้ชื่อจริง อาจเป็นนามแฝงก็ได้ ซึ่งได้สร้างปัญหาหลายประการต่อเศรษฐกิจและการเมืองของเกาหลีใต้ในอดีต เพราะบัญชีนามแฝงเหล่านี้ได้กลายเป็น “แหล่งพักพิง” ของเงินที่ได้มาอย่างผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือการค้าที่ไม่ถูกต้อง ส่งผลให้เกิดเงินนอกระบบและตลาดมืด ดังนั้น ประธานาธิบดีคิม ยังซัม จึงได้สั่งยกเลิกการเปิดบัญชีธนาคารที่ใช้นามแฝงในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1993 นับแต่นั้นไปผู้ที่เปิดบัญชีธนาคารจะต้องใช้ชื่อจริงและที่อยู่จริงเท่านั้น บัญชีที่ใช้นามแฝงจะต้องเปลี่ยนไปใช้นามจริงหรือไม่ก็ต้องปิดบัญชีภายในเวลาที่กำหนดมิฉะนั้นจะมีความผิดและอาจถูกลงโทษได้

การยกเลิกบัญชีธนาคารที่ใช้นามแฝงนี้เป็นการปฏิรูปที่เปรียบเสมือน “ยิงปืนนัดเดียว ได้นก 2 ตัว” เพราะเป็นการปฏิรูปทางเศรษฐกิจและการเมืองอีกทั้งยังช่วยกำจัดรากเหง้าของความชั่วร้ายหลายประเภทเช่น คอร์รัปชันอีกด้วย

ผลกระทบทางการเมืองและแนวโน้มในอนาคต

การปฏิรูปทางการเมืองในช่วง 20 เดือนที่ผ่านมาของประธานาธิบดีคิม ยังซัม ได้ส่งผลกระทบที่สำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในเกาหลีใต้ การเมืองเกาหลีใต้กำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Period) จากเผด็จการทหารสู่ประชาธิปไตยที่โปร่งใสและเสถียรภาพ ประธานาธิบดีคิม ยังซัม ได้แสดงออกอย่างชัดเจนถึงเจตนารมณ์ในการพัฒนาเกาหลีใต้ไปสู่ประชาธิปไตย โดยพยายามขจัดคอร์รัปชันที่เป็นโรค

ร้ายของระบบการเมืองเกาหลีใต้มาช้านาน

การปฏิรูปทางการเมืองที่ผ่านมาได้เพิ่มความชอบธรรมและความนิยมในหมู่ประชาชนให้แก่ประธานาธิบดีคิม ยังซัม และรัฐบาลชุดนี้ ประชาชนเกาหลีใต้ส่วนใหญ่ยอมรับและเชื่อมั่นในความจริงจังของประธานาธิบดี ขณะเดียวกันการปราบปรามคอร์รัปชันนี้ได้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมืองของเกาหลีใต้ด้วย เพราะการคอร์รัปชันในกองทัพได้ลดความศักดิ์สิทธิ์และอภิสิทธิ์ ตลอดจนจนบทบาทยและอิทธิพลทางการเมืองของสถาบันทหารซึ่งน่าจะเป็นผลดีต่อประชาธิปไตยของเกาหลีใต้ในระยะยาว พรรคพวกของอดีตประธานาธิบดียุน ดูฮวาน และโรห์ แดวู ได้รับ “บาดเจ็บทางการเมือง” และถูกลดอำนาจและบทบาทไปเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่เป็น “หอกข้างแคร่” ของประธานาธิบดีคิม ยังซัม อีกทั้งกองทัพก็ยังไม่อยู่ในฐานะที่ยังไม่อยู่ในฐานะที่จะแสดงบทบาททางการเมืองอีก

อย่างไรก็ดี ฐานอำนาจประธานาธิบดีคิม ยังซัม ในพรรค DLP ก็อ่อนลงและสั่นคลอน เนื่องจากสมาชิกพรรคหลายคนต้องลาออกเนื่องจากปัญหาคอร์รัปชัน แต่ถึงแม้ว่าพรรครัฐบาลจะอ่อนแอลงบ้างและแตกแยก

ภายในด้วย แต่พรรคฝ่ายค้านเองก็มิได้เข้มแข็งหรือเป็นเอกภาพ อีกทั้งยังไร้ผู้นำที่สามารถหรือโดดเด่นเพื่อท้าทายประธานาธิบดีคิม ยังซัม ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งต่อไปใน ค.ศ. 1996

ประชาธิปไตยของเกาหลีใต้จะพัฒนาต่อไปอย่างไร มีเสถียรภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถของประธานาธิบดีคิม ยังซัมและรัฐบาลเกาหลีใต้ ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ยังฟื้นตัวอย่างช้า ๆ นอกจากปัญหาเศรษฐกิจแล้ว ความสัมพันธ์กับคอมมิวนิสต์เกาหลีเหนือก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ท้าทายความสามารถของประธานาธิบดีคิม ยังซัม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากการตายของประธานาธิบดีคิม อิลซุงของเกาหลีเหนือ ปัญหาทั้งสองนี้ ถ้าหากไม่ได้มีการจัดการอย่างเหมาะสม อาจเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลประธานาธิบดีคิม ยังซัมได้ แต่ถ้าประธานาธิบดีคิม ยังซัมสามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจเกาหลีใต้และเปิดการเจรจากับผู้นำคนใหม่ของเกาหลีเหนือได้สำเร็จ รัฐบาลประชาธิปไตยของเกาหลีใต้ชุดนี้ก็คงสามารถบริหารประเทศจนครบวาระ 4 ปี ซึ่งจะมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของเกาหลีใต้

Reference

1. See Han Sung Joo, "South Korea in 1987 : The Politics of Democratization" *Asian Survey* 28 : 1 (January 1989), pp. 52-61.
2. Hong Yung Lee, "South Korea in 1992 : A Turning Point in Democratization" *Asian Survey* 33 : 1 (January 1993), pp. 32-41.
3. Kim Young Sam, "Inaugural Address" *Korea Update* 4 : 4 March 2, 1993, p. 5.
4. Victor D. Cha, "Politics and Democracy Under the Kim Young Sam Government" *Asian Survey* 33 : 9 (September 1993), pp. 853-854.
5. *Korea Times*, February 27, 1993.
6. Victor D. Cha, *Op.cit.*, p. 856.
7. Chang Sik Lee & Hyuk Sang Sohn "South Korea in 1993 : the Year of Great Reform," *Asian Survey* 34:1 (January 1994), pp. 1-10.
8. "Cleaning Up the Brass," *The Economist* May 8, 1993, pp. 42-43 and Shin Jae Hoon, "Shamed at the Top." *Far Eastern Economic Review* May 20, 1993.
9. David Sanger, "2 Ex Defense Chiefs in Seoul are accusd in Us Jet Deal" *New York Times* July 1993, p. A.2.